

Kurátorský text: Time After Time

Kurátoři: Jaro Varga & Zuzana Jakalová

Vernisáž: 24. 11. 2016, 19:00

Výstava trvá: 24. 11. 2016 - 8. 1. 2017

Umělci: Manon de Boer, Kara Rooney, Ben Landau, Cristina David, Martin Vongrej, Marie Lukáčová & Jakub Roček, Viktor Frešo, Rona Stern, Khalifa Ababacar Dieng, András Cséfalvay, Caroline Kryzecki, Jaro Kyša, spolupráce: Jonathan Ravasz

Textoví přispěvatelé: Sarah Jones, Yonatan Raz-Portugali, Roswitha Schuller, Jaro Varga, Christina Gigliotti, Zuzana Jakalová

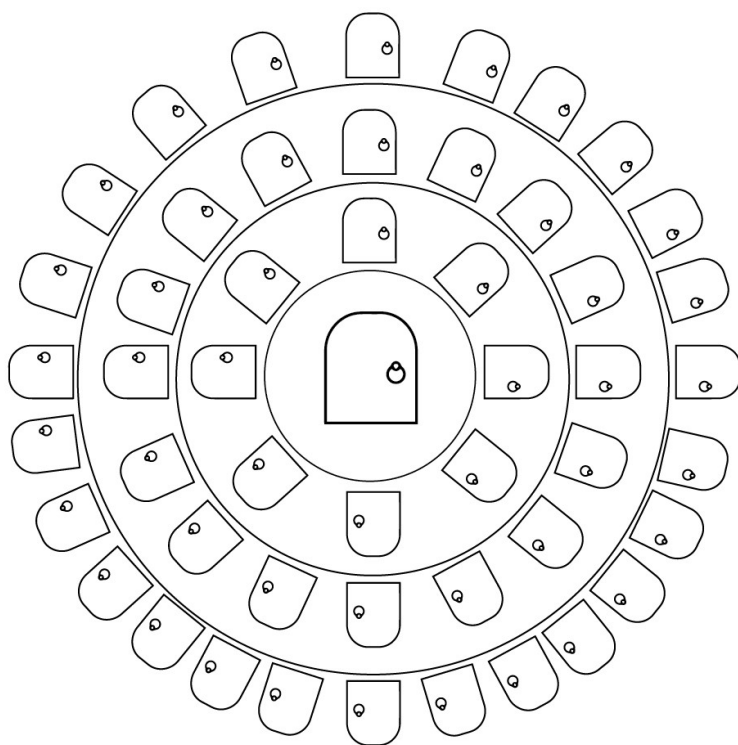
Nietzscheho myšlenka o věčném návratu se stala úvodní myšlenkou knihy Milana Kundery *Nesnesitelná lehkost bytí*, se stala úvodní myšlenkou knihy Alana Lightmana *Einsteinovy sny*, se stala úvodní myšlenkou výstavy *Time After Time*. Čas plyne v nekonečném kruhu a vše se donekonečna opakuje, dokonce i samo opakování se opakuje. Jsme přesvědčeni o jedinečnosti a neopakovatelnosti prožívaného okamžiku, aniž bychom tušili, že jsme jej prožívali mnohokrát v minulosti a budeme jej znovu a znovu prožívat. Každé slovo bude opět vysloveno v téže souvislosti, každá věta získá stejný význam. Opakovaně, donekonečna věříme v jedinečnost okamžiků, které navždy zmizí a nikdy se nevrátí. Donekonečna setrváváme v iluzi plynutí času.

21. 12. 2012 nastal konec světa. Měsíc předtím jsme se ještě v rychlosti snažili splnit si co nejvíc svých přání, navštívili jsme přátele a celou rodinu. Vyjedli jsme chladničku, zaplatili všechny účty, vyrovnali dluhy, zrušili profily na Facebooku a Twitteru, rozvázali pracovní poměr, dokončili rozepsané texty. Nebyl čas přemýšlet komplexně. Intuitivně jsme se vrhli na každou věc, které jsme se chtěli zbavit. Vedli jsme sáhodlouhé debaty o tom, které místo by bylo pro završení naší existence nejvhodnější. Stonehenge, egyptské pyramidy, Machu Picchu atd. Napadaly nás samé ověřené destinace. Nakonec jsme ale od své představy abstrahovali a rozhodli jsme se pro zasněžený kopec, na jehož vrcholu postavíme ze sněhu pyramidu. Rozestavíme se kolem ní do kruhu a budeme odpočítávat sekundy zbývající do konce. Mezitím jsem četl *Einsteinovy sny* od Alana Lightmana a dozvěděl jsem se, že v podobně

situaci jsme byli i 26. září 1907. Stáli jsme na náměstí v Bernu před Kunstmuseem, vytvořili jsme velký kruh a drželi se za ruce. Nehybně, bez řečí, v absolutním tichu jsme v přítomném okamžiku očekávali poslední minutu. Co je přítomný okamžik? Podle Derridy je časový rozměr přítomnosti úzce spjat s vírou v „plný“ význam. Význam je bytostně určený vztahem k jinému, k tomu, co není přítomné, co je buď minulé, nebo budoucí. Přítomný okamžik není původní a samostatný, ale pouze okamžikem v prostoru opakovatelnosti. Z komplikované sítě reprezentací (minulých a budoucích), ze které je přítomnost poskládaná, nenajdeme nic původního (nového). Je nemožné uniknout, dostat se ven z tohoto zrcadlového labyrintu a setkat se se živou bezprostřední přítomností. Přítomnost je iluzí, snem, který sní obyvatelé labyrintu. Je vždy zprostředkovaná minulým a budoucím, je budoucností své minulosti a minulostí své budoucnosti.

Nehybně, bez řečí, v absolutním tichu jsme v přítomném okamžiku očekávali poslední minutu. Následující ráno jsme prožívali pocit znovuzrození a naprosté vzájemnosti. Konec se zdál být donekonečna odsouvaný. Vrátil jsem se ještě k Derridovi, který říká, že závislost přítomnosti na budoucnosti je daná dodatečnou reprezentací. Dodatečná reprezentace poukazuje na další reprezentace a neustále se odsouvá. Aby se uvedl do pohybu nekonečný odsun významu, je třeba, aby se naše vědomí zaměřilo na něco fiktivního. V rámci zaměření na fiktivní význam se korigují důsledky, které z tohoto postoje vyplývají. Naše fiktivní představa konce je propojená s korekcí důsledků, které v blízké budoucnosti nastanou a v konečném důsledku stojí za nekonečným odsunem významu – za nekonečným odsunem konce.

Pedro Damián z Borgesova příběhu *Druhá smrt* se v bitvě u Masollera zachoval jako zbabělec a celý svůj další život zasvětil tomu, aby odčinil tu zahanbující slabou chvíli. V hloubi duše si říkal: Když mě osud zavede do bitvy podruhé, budu vědět, co mám dělat, abych si tu šanci zasloužil. S nejasnou nadějí čekal na svou bitvu čtyřicet let a osud mu ji nakonec přinesl v hodině smrti v podobě horečnatého blouznění. V agónii Damián prožil svou bitvu znovu, byl v čele posledního útoku a kulka ho trefila přímo do prsou. Vykoupený dlouhým utrpením padl roku 1946 v prohrané bitvě u Masollera, ke které došlo na rozhraní

zimy a jara roku 1904. Podle Borgese pozměnit minulost neznamena pozměnit jednu jedinou událost. Je nemožné vymazat dávnou minulost a zároveň nezrušit přítomnost. Znamená to ale zrušit následky minulosti, které mají snahu množit se do nekonečného počtu. Borges vytváří dvojí dějiny. V prvních dějinách Damián zemřel v roce 1946 v Entre Ríos, v těch druhých padl v roce 1904 u Masollera.

Starí Egypťané měli zcela odlišné vnímání času. Namísto minulosti-přítomnosti-budoucnosti uplatňovali duální čas *neheh* a *djet*. Náš současný jazyk neobsahuje slova, která by se přibližovala jejich významu. *Neheh* byl cyklický čas, pojící se s bohem Slunce *Ra*, který každé ráno vychází na obzoru a večer se za něj opět vrací. V symbolické rovině tento čas znamenal opakování, návrat, znovuzrození, nekonečný cyklus přírody. Večer Slunce umírá a vrací se do podsvětí, aby opět ožilo následujícího dne. Tento čas Egypťané vnímali v širším kontextu a smrt přirovnávali k zacházejícímu Slunci, které se znovu narodí, nikoli nezbytně v původní podstatě, ale v zachování podstaty nekonečného principu, který představoval bůh *Ra*. Čas *djet* byl, v kontrastu k pohyblivému času *neheh*, časem nehybným, trvajícím věčně. *Djet* představoval mrtvého Osirise, který byl vládcem podsvětí. Zatímco *neheh* byl časem solárním, *djet* byl časem chtonickým. *Djet* nepředstavoval lineární čas, byl to čas ukončený v minulosti a zároveň pokračující v současnosti. Například staroegyptské pyramidy a mumie měly nekonečně přetrvávat v dosaženém absolutním stavu, ve stavu *djet*. Tak by *djet* mohl představovat přítomnost, obdařenou „plným“ významem, kde nedochází k jeho neustálému odsunu.

Musím se vrátit na začátek příběhu a udělat několik korekcí. 21. 12. 2012 nastal konec světa. Měsíc předtím jsme se ještě v rychlosti snažili splnit si co nejvíc svých přání, navštívili jsme přátele a celou rodinu. Vyjedli jsme chladničku, zaplatili všechny účty, vyrovnali dluhy, zrušili profily na Facebooku a Twitteru, rozvázali pracovní poměr, dokončili rozepsané texty. Ve víře, že konec světa snad přece nenastane, jsem dost dlouho váhal se zrušením svého facebookového profilu. I když jsem věděl, že všichni přátelé ho zrušili, já jsem ho pouze dočasně pozastavil, abych si ho v případě, že konec nenastane, znovu aktivoval. Panicky jsem se obával konce celého svého facebookového života. Následujícího rána, kdy jsme prožívali pocit znovuzrození a naprosté vzájemnosti, jsem předstíral radost, ale ve skutečnosti mě trápily výčitky svědomí, že jsem všechny své přátele oklamal. Na chvíli jsem se vzdálil a v rychlosti jsem svůj profil trvale deaktivoval, v naději, že si toho nikdo nevšimne. Podobně jako Damiánovi i mně bylo dopřáno zrušit následky minulosti a zabránit jejich nekonečnému množení. Kdybych chtěl vytvořit asociaci mezi svým banálním facebookovým příkladem a *neheh* a *djet*, tak *neheh* by byl nekonečný cyklus přihlašování a odhlašování ze sociální sítě. Přechodná deaktivace, kterou jsem udělal v zájmu záchrany svého profilu, by představovala „ten“ odsun významu, který je tak charakteristický pro naše vnímání přítomnosti. *Djet* by představoval trvalou deaktivaci mého profilu, dosažení nehybnosti, neměnnosti a věčné neexistence. Dosažení skutečného konce, který trvá.

Právě teď, když dokončuji tento text, jsem přesvědčený, že vznikly nové věty a odstavce, ale ve skutečnosti jsem text zkracoval, vymazával, postupně se mi ztrácel před očima, až úplně zanikl. Moje vzpomínka na prázdnou stránku dřív, než jsem začal psát, byla vlastně předtuchou budoucnosti. Můj čas plyne jako film přehrávaný od konce na začátek. Tam jsou všechny vzpomínky předtuchami a předtuchy vzpomínkami. Téměř nic si nepamatuji, ale umím předvídat. Paměť, na které stavím význam přítomného okamžiku, je prázdná. Intuice je naopak plná obrazů.

Jaro Varga

Součástí výstavy je také výstavní projekt *Pivot* Markuse Hanakama a Roswithy Schuller v Galerii Kostka.

Otevřeno denně od 13 do 20 hodin a dle večerního programu. Vstupné dobrovolné.

Kontakty a více informací:

Šárka Maroušková → PR Manager

+420 723 706 249

sarka.marouskova@meetfactory.cz

MeetFactory je v roce 2016 podporována grantem hl. m. Prahy ve výši 10.000.000 Kč.